

1575

Pr. prof. Vladimir Prelipcean
Pr. prof. Nicolae Neaga

Pr. prof. Gheorghe Barna
Pr. prof. Mircea Chialda

STUDIUL VECHIULUI TESTAMENT

Manual pentru Facultățile Teologice

STUDIUL VECHIULUI TESTAMENT

Manual alcătuit de:

Pr. Prof. VLADIMIR PRELIPCEAN
Pr. Prof. NICOLAE NEAGA
Pr. Prof. GHEORGHE BARNA
Pr. Prof. MIRCEA CHIALDA

Coperta: MONICA TĂMĂȘAN
Tehnoredactare: PR. CĂLIN FLOREA
Corectura: ȘTEFANA BÂLICI, NICOLETA PĂLIMARU
Lectura: MARIA-ELENA GANCIU

© Editura Renașterea, 2006

Piața Avram Iancu, nr. 18
400117 Cluj-Napoca
Tel/fax: 0264/599649

e-mail: editura_renasterea@yahoo.com

ISBN: 973-8248-74-4

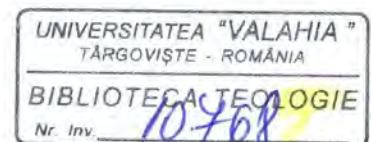
Pentru Facultățile de Teologie

Tipărit cu binecuvântarea
Înalte Prea Sfințitului Părinte
BARTOLOMEU VALERIU ANANIA
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului

Ediția a IV-a
îngrijită de Pr. Prof. dr. Ioan Chirilă

Cluj-Napoca
2006

Notă la ediția a patra

Citatele și trimiterele biblice au fost modificate în conformitate cu **Biblia sau Sfânta Scriptură. Ediție jubiliară a Sfântului Sinod** – versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.

De asemenea, pentru citarea cărților Sfintei Scripturi am adoptat notarea și prescurtările folosite în aceeași ediție biblică.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Studiul Vechiului Testament : pentru Facultățile de Teologie / pr. prof. Vladimir Prelipcean, pr. prof. Nicolae Neaga, pr. prof. Gheorghe Barna, pr. prof. Mircea Chialda ; îngrij. de ed.: pr. prof. dr. Ioan Chirilă. - Ed. a 4-a, rev. - Cluj-Napoca : Renașterea, 2006
Bibliogr.
ISBN 973-8248-74-4

I. Prelipcean, Vladimir
II. Neaga, Nicolae
III. Barna, Gheorghe
IV. Chialda, Mircea
V. Chirilă, Ioan (ed.)

222/224.07(075.8)

CĂRȚILE SFINTEI SCRIPTURI
– în ordinea alfabetică a siglelor –

VECHIUL TESTAMENT

SIGLA	TITLUL	SIGLA	TITLUL
Ag	Agheu	3 Mac	3 Macabei
Am	Amos	Mal	Maleahî
Avc	Avacum	Man	Manase
Avd	Avdia	Mi	Miheia
Bar	Baruh	Naum	Naum
Bel	Bel și Balaurul	Ne	Neemia
Cânt	Cântarea Cântărilor	Nm	Numerele
Dn	Daniel	Os	Osea
Dt	Deuteronomul	1 Par	1 Paralipomena
Ecc	Ecclesiastul	2 Par	2 Paralipomena
Epist	Epistola lui Ieremia	Plg	Plângerile lui Ieremia
Est	Estera	Pr	Proverbele lui Solomon
Ezr	Ezdra	Ps	Psalmii
3 Ezr	Cartea a treia a lui Ezdra	1 Rg	1 Regi
Fc	Facerea	2 Rg	2 Regi
Idt	Iudita	3 Rg	3 Regi
Ioil	Ioil	4 Rg	4 Regi
Iona	Iona	Rut	Rut
Ios	Iosua Navi	Sir	Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah
Iov	Iov	Sof	Sofonie
Ir	Ieremia	Sol	Înțelepciunea lui Solomon
Is	Isaia	Sus	Istoria Susanei
Îș	Îeșirea	Tin	Cântarea celor trei tineri
Iz	Iezekiel	Tob	Tobit
Jd	Judecători	Za	Zaharia
Lv	Leviticul		
1 Mac	1 Macabei		
2 Mac	2 Macabei		

NOUL TESTAMENT

	TITLUL	r TITLUL
	SIGLA	
Ap	Apocaligsa 1	
1	Corinteni	3_Ioa i.
2Co	2 Corinteni	Iuda
Col	Coloseni	JŞJn Iuda
Ef	Efeseni	Le Evanghelia după Luca
Evr	Evrei	Mc ^{TM} Evanghelia după
FA	J^agtelej\rjostolilor	Mt J\vtarcjL
Fim	Filimon	1Ptr 1 Petru
J3 F	» ^iiE\SL ^{TM} TM TM	2Ptr 2 Petru
Ga	Gălateni	Rm Romani
Iac	Iacob	ITes 1 Tesaloniceni
In	EvangheJjjidujgăJUmn	2Tes 2 Tesaloniceni
lin	1 Ioan	ITim 1 Timotei
2 In	2Ioan	2Tim 2 Timotei
		Tit Tit

CUPRINS

CĂRȚILE SFINTEI SCRIPTURI ÎN ORDINEA SIGELOR.....	5
PREFATĂ LA EDIȚIA A II-A.....	17
INTRODUCERE.....	19
A. Preliminarii.....	19
1. Despre Sfânta Scriptură în general.....	19
Notiunea, denumirea, împărțirea.....	19
2. Studiul Introducerii în Sfânta Scriptură.....	24
Obiect, necesitate, scop, metodă, împărțire.....	24
3. Izvoarele și literatura Introducerii în Vechiul Testament.....	28
B. Canonul cărților Vechiului Testament.....	35
1. Notiunea canonului.....	35
2. Canonul Vechiului Testament în Noul Testament.....	37
; 3- Originea canonului iudaic.....	37
4. Canonul Vechiului Testament în Biserica creștină.....	42
a. Canonul Vechiului Testament la începutul Bisericii.....	42
b. Istoria canonului Vechiului Testament în secolul IV	
și următoarele.....	45
c. Istoria canonului Vechiului Testament în timpurile	
noastre.....	49
C. Inspirația Sfintei Scripturi.....	54
1. Caracterul inspirat al Sfintei Scripturi.....	54
2. Notiunea inspirației.....	58

3. Despre natura inspirației biblice	59
4. Extensiunea inspirației	61
5. Adevărul Sfintei Scripturi	63
D. Istoria textului biblic	65
1. Despre integritatea textului biblic	65
2. Limba originală a cărților Vechiului Testament	67
3- Istoria și autoritatea critică a textului ebraic	68
4. Cele mai vechi traduceri ale Vechiului Testament	74
5. Alte traduceri grecești ale Vechiului Testament	79
6. Targumele sau parafrazele aramaice	81
7. Traducerile latine	83
8. Traduceri siriene ale Vechiului Testament	85
9. Alte traduceri vechi	87
10. Despre folosul și uzul traducerilor	90
11. Citatele scriitorilor bisericești	91

CĂRȚILE VECHIULUI TESTAMENT

A. Cărțile canonice istorice	101
1. Pentateuhul lui Moise	101
a. Numele Pentateuhului	101
b. Importanța Pentateuhului	101
c. Caracterul general al Pentateuhului	102
d. Unitatea Pentateuhului	102
e. Cuprinsul Pentateuhului	103
f. Originea mozaică a Pentateuhului	107
g. Critica bibliică și originea mozaică a Pentateuhului	112
h. Critica negativă a Pentateuhului (combatere)	117
i. Valoarea socială a legilor din Pentateuh	125
2. Cartea Iosua	142
a. Numele cărții	142
b. Cuprinsul cărții	142
c. Scopul cărții	143
d. Originea cărții	144
e. Timpul compunerii cărții	144
f. Autoritatea cărții	145
g. Textul cărții	147
3. Cartea Judecătorilor	148

Capitoluri

a. Numele cărții	148
b. Cuprinsul cărții	148
c. Scopul cărții	150
d. Unitatea cărții	150
e. Timpul compunerii cărții	151
f. Autoritatea cărții	151
g. Observații istorico-critice	153
4. Cartea Rut	155
a. Numele cărții	155
b. Cuprinsul cărții	155
c. Scopul cărții	156
d. Istoricitatea cărții	157
5. Cărțile 1 și 2 Regi	159
a. Numele cărților	159
b. Cuprinsul cărților	159
c. Autorul cărților	161
d. Autoritatea istorică a cărților	162
e. Note istorico-critice	163
f. Profetii mesianice în cărțile lui Samuel	164
6. Cărțile 3 și 4 67	167
a. Numele cărților	167
b. Cuprinsul cărților	167
c. Unitatea cărților	169
d. Timpul compunerii cărților	170
e. Autoritatea cărților	170
f. Adevărul istoric al cărților	171
g. Idei mesianice în cărțile 3 și 4 Regi	172
7. Cărțile Paralipomena	173
a. Numele cărților	173
b. Cuprinsul cărților	173
c. Scopul cărților	174
d. Unitatea cărților	175
e. Timpul scrierii cărților	175
f. Autoritatea istorică a Paralipomenelor	176
8. Cărțile Ezdra și Neemia	177
a. Titlul cărților	177
b. Cuprinsul cărților	178
c. Scopul cărților	180

d. Originea și autorul cărților.....	180
e. Autoritatea istorică a cărților.....	181
f. Observații istorice.....	182
9- Cartea Esterei.....	183
a. Numele cărții.....	183
b. Cuprinsul cărții.....	183
c. Istoricitatea cărții.....	184
d. Originea și autorul cărții.....	185
B. Cărțile canonice profetice.....	188
1. Profetismul în general.....	188
a. Numirea și definiția.....	188
b. Vocația și misiunea profetilor.....	189
c. Numărul și deosebirea profetilor.....	190
d. Ordinea cronologică a profetilor.....	191
e. Scrierile profetice și stilul lor.....	192
f. Poziția criticii moderne față de profetismul lui Israel....	193
2. Profetul Isaia.....	195
a. Viața, rolul și situația politică în care a trăit profetul.....	195
b. Împărțirea cărții. Cuprinsul.....	197
c. Scopul cărții.....	200
d. Originea cărții, integritatea și autenticitatea ei.....	200
e. Valoarea doctrinară a cărții.....	202
f. Caracteristica profetilor mesianice.....	203
g. Valoarea literară a cărții.....	203
3. Profetul Ieremia.....	204
a. Viața, personalitatea și epoca activității profetului.....	204
b. Textul cărții (dubla recenzie).....	208
c. Cuprinsul cărții.....	208
d. Stilul cărții.....	209
e. Conspectul cărții după ordinea din textul masoretic	209
f. Autoritatea cărții.....	211
g. Valoarea doctrinară a cărții.....	212
4. Profetul Iezekiel.....	213
a. Viața și timpul profetului.....	213
b. Cartea lui Iezekiel.....	214
c. Stilul și limba lui Iezekiel.....	216
d. Valoarea teologică a cărții.....	217

5. Profetul Daniel.....	219
a. Persoana și timpul.....	219
b. Cuprinsul cărții.....	220
c. Autenticitatea cărții.....	222
d. Valoarea doctrinară a cărții.....	223
6. Profetul Osea.....	225
a. Numele, viața și chemarea profetului.....	225
b. Cuprinsul, limba și interpretarea cărții.....	226
c. Autenticitatea și autoritatea divină a cărții.....	227
7. Profetul Ioil.....	228
a. Numele profetului.....	228
b. Cuprinsul și împărțirea cărții.....	229
c. În ce epocă a trăit profetul?.....	229
d. Interpretarea ideilor eshatologice.....	230
e. Valoarea doctrinară a cărții.....	231
8. Profetul Amos.....	232
a. Numele și persoana profetului.....	232
b. Cuprinsul cărții.....	233
c. Autoritatea divină a cărții lui Amos.....	235
9. Profetul Avdia.....	235
a. Numele și activitatea profetului.....	235
b. Subiectul și cuprinsul cărții.....	236
c. Timpul compunerii.....	236
d. Doctrina cărții.....	238
e. Autoritatea divină.....	238
10. Profetul Iona.....	238
a. Numele și cuprinsul cărții.....	238
b. Originea și caracterul istoric al cărții.....	239
c. Valoarea doctrinară.....	241
11. Profetul Miheia.....	242
a. Numele și cuprinsul cărții.....	242
b. Autenticitatea și integritatea cărții.....	243
c. Valoarea doctrinară a cărții. Particularitățile scrierii....	244
12. Profetul Naum.....	246
a. Numele și cuprinsul cărții.....	246
b. Timpul în care a trăit profetul.....	247
c. Cuprinsul și dispoziția cărții.....	247
d. Autenticitatea cărții.....	248

e. Caracteristica scrierii.....	249
13- Profetul Avacum.....	250
a. Numele și epoca profetului.....	250
b. Cuprinsul și dispoziția cărții.....	251
c. Autenticitatea cărții.....	252
d. Stilul și limba cărții.....	253
e. Valoarea doctrinară a cărții.....	253
14. Profetul Sofonie.....	254
a.Numele, epoca și activitatea profetului.....	254
b.Data scrierii cărții.....	254
c.Carteau lui Sofonie.....	255
d.Autenticitatea cărții.....	256
e.Stilul cărții.....	256
f. Valoarea doctrinară a cărții.....	257
15. Profetul Agheu.....	258
a. Numele și timpul activității profetului.....	258
b. Cuprinsul cărții.....	259
c. Stilul cărții.....	261
d. Valoarea doctrinară a cărții.....	261
16. Profetul Zaharia.....	262
a. Numele, cuprinsul și autorul.....	262
b. Cartea profetului.....	263
c. Autenticitatea și integritatea cărții.....	265
d. Stilul cărții.....	266
e. Valoarea doctrinară a cărții.....	267
17. Profetul Maleah.....	267
a. Numele, cuprinsul și autorul cărții.....	267
b. Epoca în care a trăit profetul.....	268
c. Cuprinsul cărții.....	269
d. Autenticitatea cărții.....	269
e. Stilul cărții.....	270
f. Valoarea doctrinară a cărții.....	270
18. Valoarea religioasă și socială a profețiilor Vechiului Testament.....	272
C. Cărțile canonice poetice.....	278
1. Poezia Vechiului Testament.....	278
a. Genurile literare.....	279

b. Caracteristicile principale ale poeziei ebraice.....	280
c. Speciile poeziei ebraice și dicțiunea poetică.....	283
2. Cartea Psalmilor.....	284
a. Numele, împărțirea și înșușirea psalmilor.....	284
b. Cuprinsul psalmilor.....	286
c. Titlurile și originea psalmilor.....	288
d. Autorii psalmilor.....	290
e. Valoarea doctrinară a psalmilor.....	292
3. Cartea lui Iov.....	294
a.Numele cărții.....	294
b.Cuprinsul, împărțirea și scopul cărții. Problema suferinței.....	294
c. Originea cărții.....	300
d.Integritatea cărții.....	301
e. Valoarea istorică și autoritatea cărții.....	303
f. Autoritatea divină a cărții.....	304
4. Proverbele lui Solomon.....	305
a. Numele cărții.....	305
c. Originea și timpul colecționării.....	307
d. Valoarea literară a cărții.....	310
e. Autoritatea divină a cărții.....».....	310
5. Ecclesiastul.....	311
a.Numele și cuprinsul cărții.....	311
b. Originea cărții.....	313
c. Data cărții (timpul compunerii).....	314
d.Unitatea autorului (integritatea).....	315
e. Canonicitatea cărții.....	315
f. Problema cărții.....	315
6. Cântarea Cântărilor.....	319
a. Numele și unitatea cărții.....	319
b. Interpretarea Cântării Cântărilor.....	319
c. Originea cărții.....	323
7. Plângerile lui Ieremia.....	324
a. Numele cărții.....	324
b. Cuprinsul și genul literar.....	324
c. Autenticitatea și canonicitatea cărții.....	326
d. Valoarea cărții din punct de vedere literar.....	327

D. Cărțile necanonice.....	328
Considerații generale.....	328
<i>Cărțile necanonice de cuprins istoric</i>	
1. Cartea Tobit.....	330
Cuprins și caracterizare.....	330
2. Cartea Iuditei.....	331
Cuprins și caracterizare.....	331
3. Cartea a treia a lui Ezdra.....	332
Cuprins și caracterizare.....	332
4. Cele trei cărti ale Macabeilor.....	333
a. Cartea întâi a Macabeilor.....	333
b. Cartea a doua a Macabeilor.....	334
c. Cartea a treia a Macabeilor.....	335
d. Originea cărților Macabeilor.....	335
e. Valoarea istorică și doctrinară a cărților Macabeilor.....	336
5. Suplimentele de cuprins istoric la cărțile canonice.....	338
a. Suplimente la cartea canonica Estera.....	338
b. Suplimentele (adaosurile) la cartea canonica a lui Daniel.....	339
<i>Cărțile necanonice de cuprins profetic</i>	
1. Cartea Baruh.....	340
2. Epistola lui Ieremia.....	341
Cărțile anaghinoscomena (necanonice) de cuprins didactic.	342
1. Cartea înțelepciunii lui Solomon.....	342
3. Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah.....	344
Originea cărții.....	345
<i>Cărțile anaghinoscomena (necanonice) sau suplimente de cuprins liric</i>	
1. Suplimentul la Cartea lui Daniel: Rugăciunea lui Azaria și Cântarea celor trei tineri.....	346
2. Rugăciunea lui Mânase.....	346
3. Psalmul 51.....	347
E. Cărțile apocrife.....	348
1. Generalități.....	348

2. Originea apocrifelor	349
3. Împărțirea și înșirarea apocrifelor	350
4. Apocrife de origine iudaică	351
a. Apocrife iudaice de conținut profetic	351
b. Apocrife iudaice de conținut istoric	352
c. Apocrife iudaice de conținut poetic	353
d. Apocrife iudaice scrise cu tendință și lipsite de orice suport real sau istoric	353
5. Apocrife de origine creștină	355
<i>F. Probleme speciale .....</i>	
1. Fabula și parabola în Vechiul Testament	357
a. Considerații generale	357
b. Deosebirea dintre fabulă și parabolă	358
c. Exemplificări	359
3. Raportul dintre Vechiul și Noul Testament	372